

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) znesse vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Ker sta oba natisa zadnjega „Slovenca“ bila od c. k. policije zasežena, in sicer prvič zaradi nekega izvirnega dopisa iz Dunaja, stavek pa je bil po večjem že razmetan, da ni biloveč mogoče ga vnovič natisniti, smo današnji številki dodali priklado, da p. n. naročniki ne bodo nobene škode trpeli.

Kratek pregled najnovejših dogodkov na političnem polju.

(Po govoru g. dr. Coste v zboru političnega društva „Slovenije“ dne 7. maja.)

Če pomislimo vse to, kar se je do zdaj godilo v državnem zboru na Dunaji, pač pridemo do prepričanja, da so imeli Čehi prav, ker niso hoteli vstopiti v ta zbor. Tudi Slovenci bi ne bili smeli popustiti te taktike. Opozicijska stranka ima sicer izvrstnega vodjo, Hohenwarta, na katerega gleda Evropa; dvakrat je govoril, da se je odmevalo po Evropi, a kaj je vse to pomagalo? Njegove besede bile so le bob ob steno, ustavoverci so ga poslušali, a delali vendar-le kar se je njim zdelo in tako mu ni ostajalo drugega, nego da je tudi on omolknil.

V zboru federalistov na Dunaji so Čehi izrekli, da bi bilo za vso opozicijsko stranko napačno, če bi vstopili tudi posamezni v dunajski zbor, ker bi potem opozicija zgubila mnogo veljave. Čehi so potem ostali stanovitni in to je bilo prav. Naši „mladi“ pa niso na stališču opozicije, oni mislijo: „dobro je, če se

kaj dobi, naj bo od vlade, ali od drugod.“ S tem kažejo, da so na stališču centralistov. Dr. Razlag je kar naravnost izrekel, vsaka dežela v Avstriji ne more imeti istih pravic. Tako zgublja federalizem na eni strani svoje častilce, na drugi dobiva nove.

V državnem zboru sklenjena samostanska postava se ne bo potrdila, ker je ministerstvo ne bo priporočilo; toraj bo ali spreminjena v gosposki zbornici, ali pa bo sploh po vodi splavala. Postava zaradi hitrih pravic, ki se je tudi sklenila v državnem zboru, je sicer koristna, a neprilicno sklenjena; državni zbor se je pokazal centralističnega; dasiravno je grof Hohenwart govoril, da se tako važna postava ne sme kar „en bloc“ sprejeti, to ni nič pomagalo. Nekteri deželni zbori so sklepali tudi gruntne postave, dasiravno ne po pravici, ker gré ta postava v državni zbor, kjer mora biti sprejeta z dvojno tretjino glasov.

Novega se po svetu nič ne sliši, staro je pa vse slabo, denarni stan je slab, javna varnost slaba itd. Važno je le, kar je nedavno angleški časnik „Times“ pisal, da je namreč Bismark rekel: Francija je še premočna, da bi mogli orožje položiti iz rok; izgubiti mora še Nico in nekatere druge dežele. — Če je ta novica resnična, je gotovo skrivna zveza med Prusko in Laško in vojska ni daleč.

V Švici se je pokazal tudi centralizem. Nemci so „liberalci“ in hočejo pod-se dobiti francoske in laške prebivalce. Lansko leto so tam „liberalci“ propali; zdaj so pa nekatere naredbe zlažjali, ktere so bile precentralistične, na drugi strani so jih pa poostriili, zlasti kar

se tiče cerkve. S tem so si pridobili Lahe in Francoze, o katerih so vedeli, da bodo zoper ustavo, in zmagali z dvema tretjinama glasov, ker le ena tretjina je bila zoper ustavo. Zdaj je tudi na Švicarskem propala svoboda in Švica je pripravljena Bismarku za zajutrk.

Na Francoskem gre za vprašanje: republika ali Henrik V. kralj? Henrik V. ali grof Chambord je mož boljše prihodnosti, njemu gre prestol francoski, on je povsod čislán, čist in blag njegov značaj, dokaz temu pismo njegovo, da ne bo nastopil, dokler Francija sama ne izreče, da ima zaupanje do njega.

Na Španjskem je Karol VII. zdaj propal. O Seranu se ne vé, ali se bojuje za-se, ali za Alfonsa, sina kraljice Izabele, kateri je zdaj v Terezijanišči na Dunaji.

V Belgiji je finančna kriza, ker so preveč izdali za vojaštvo. Toda ena sama dežela ne more znižati števila vojakov, če jih imajo sosedje toliko, treba ji je brambe samostalnosti. Belgijske prusjake to strašno jezi, ker se jim zdi, da na ta način Belgija še ne bo kmalu južina za Bismarka.

Ruski car je prišel v Berolin; iz tega sklepajo nekteri, da boste Rusija in Prusija storili kako zvezo, a to ni verjetno. Ruski car je zdaj še edini samostalni vladar v Evropi ali monarh.

Nemški državni zbor se je spravil zdaj zoper katoliško cerkev. Zadnje dni je bil hud boj zavoljo vojaške postave. Česar je bil strašno hud, ker mu poslanci niso hoteli dovoliti vojakov za 25 let, ampak le za eno leto. Zanimivo je tudi to, da je v tem zboru vodja katoličanov največkrat govoril.

Podlistek.

Govor g. J. Virka

pri shodu kat.-pol. društva v Konjicah 12. aprila.

(Dalje.)

Človek brez Boga je divja zver, da, hujši kakor divja zver, ker ima pamet, ki dere v svojo časno nesrečo in večno pogubljenje. Kako daleč bogotajec zabrede, nam kaže francoski punt konec pretečenega stoletja; le poslušajte! Liberalni Francozi so v parlamentu ali državnem zboru Boga očitno odstavili, odstavili pa tudi sv. mašo, sv. zakramente in nedelje; pa kmalo so se prepričali, da človek ne more brez prenehanja delati, zato so vsaki deseti dan v mesecu naredili za praznik ali delopust; prepričali so se tudi, da človek brez božje službe ne more biti; zato so očitno vlačugo peljali v cerkev in jo postavili na altar, pred njo poklekovaje molili, ter s kadihom božjo čast skazovali. Pa te pregrehe so se Francozom strašno vtepale; umorjena sta bila kralj Ljudovik XVI. in kraljica, pomorjeni so bili večidel kraljevi

svetovalci in poslanci ljudstva, pomorjenih je bilo pa tudi nad 5 milijonov ljudi, da je v potokih tekla človeška kri; in razun tega je nastala še 25letna vojska, v kateri je bil cvet francoskega naroda pokončan. Poglejte, taka se godi državi brez Boga! in mi smo ravno tisto pot nastopili, po kateri so Francozi hodili, samo da je Avstrija mnogorodna, zato gremo bolj počasi, kakor pa vroči Francozi.

Ali sv. vera na živega Boga se ne dá pokončati, koder sv. krščanska katoliška cerkev kraljuje, ki z lučjo sv. evangelija razsvetljuje in s pravo krščansko omiko osrečuje državljane, njihove duše pa poživlja s sv. zakramenti in jih vodi po poti izveličanja; zato so dunajski brezverni liberalci sklenili sv. katoliško cerkev vkleniti v take okove, da bi morala poginiti, kat. državljane pa od Rima odtrgati in jih pokopati v grob državne cerkve, se ve, da brez Boga; zato so k letošnjim velikonočnim praznikom skovali 4 novoverske postave; druge pa še pridejo.

Ljubi moji! pravil sem vam pred dvema letoma od neke lesene kuhinje na Dunaji, v kateri kuharji pripravljajo jedila za avstrijske narode in na državljansko mizo jih postavljajo;

pa večina teh kuharjev so večjidel le mojstri skaze; zato ni čuda, da so njihove jedi čisto nevžitne in dišé po tako čudnem dimu, da niso za rabo. Ubogi državljani se davijo in davijo nad njimi, da jim gre skoraj za življenje, pa jih le ne morejo prebaviti. Tudi za letošnje velikonočne praznike so nam hoteli pripraviti nove pisanke (pirhe). Ali ker ti kuharji od pirhov ne umejo veliko, so kuhali in skuhali 4 skledje jedi; ko jih pa na mizo postavijo, bila je v vseh štirih sama prežgana juha; namesto kolača prežgana juha, namesto jagnjeta prežgana juha, in namesto pirhov pa zopet le prismojena juha. — Sicer je bilo pri kuhi nazočih tudi 71 vrlih poštenjakov, pravih strokovnjakov v svojem poslu, ki so dobro solili, jedi po vsi moči zabeljevali in mojstromskazom dobro pod nos kadili; vse je bilo zastoj, vse le bob v steno. Med temi vrliimi junaki se tudi naši rojaki svetijo kakor žarne zvezde, ki so vse slave in hvale vredni: preslavni grof Hohenwart, grof Barbo, Herman itd., katerim iz celega srca navdušeno zakličem: živeli! Kje pa so mladoslovenci s svojim ubitim zvonom? me boste vprašali; pa kaj me boste vprašali, saj sem vam že o jesenskih

Umrli sta zadnji čas dva slavna moža, slikár Kaulbach, kateri je bil znan umetnik, a zadnje dni, zapeljan po modérnih navadah, nastopil pot, na kateri se je liberalcem zelo prikupil, a zgubil mnogo svoje slave, kar je celó nepristransk kritikovalec v „W. Ztg.“ pripoznal; drugi je bil Strauss, profesor in nemšk pisatelj; leta 1855 je izdal knjižuro „Kristusovo življenje“; ta knjiga, čeravno nesramna in polna izmišljenosti, ni bila nevarna za ljudstvo, ker je imela grške citate. Leta 1860 pa je to knjigo izdal spisano za prosto ljudstvo, potem še: „Der alte und der neue Glaube“; v tej knjigi je preklical vse, kar je prej pisal, in se poprijel ideje Darvinove.

Take in enake ideje izvirajo vse iz Nemškega; toda kakor je Rim, dospevši na vrhunec moči, propal, tako tudi utegne propasti Nemčija, ko bo mislila, da je najbolj trdna.

V Ameriki so ženske na noge stopile zoper — tam mogočno — strast žganjepivstva. To strast namreč skušajo pregnati z — molitvijo. Pridejo namreč v žganjarijo, kjer pijejo možki, v trumah do 1000, med njimi gospe najviših stanov v svili, in začno moliti in peti psalme. Če jih prodajalec zapodi iz sobe, gredo na ulice in tam nadaljujejo pred pivnico molitve in petje, dokler ne odide zadnji pivec in krčmar ne zapre žganjarije. Pri nas bi, se ve da, kaj tacega policija ne dopustila.

Pri nas na Slovenskem je malo novega, a še to je slabo. Ljubljana dobi novega župana v osebi starega birokrata Lašana, kterega pač ne more biti vesela. — V slovensko literaturo se je vrinilo nekaj, kar prej nikdar ni bilo mogoče misliti. „Narod“ je začel namreč prinašati članke „Nasledki posilnega celibata.“ Če bi to, kar se tu piše, bilo tudi vse res, vendar bi noben pošten časnik, ki kaj ná-se drži, ne mogel prinašati kaj tacega. Časnike bero dijaki, ženske, nježna mladina, koja se po tem le pohušuje. Po policiji sicer nimamo navade klicati, a vendar je obžalovati, da državni pravdnik nima sredstva zabraniti tako nesramnega pisanja. — Ko je Vehse izdal v več ko 100 zvezkih svojo „Geschichte der deutschen Höfe“, je moral tisti, kdor je hotel vse zvezke brati, potovati po 100 deželah, ker je bil v vsaki deželi prepovedan tisti del, ki je popisoval zgodovino njenega dvora. Ves škandal, ki ga je na-se nakopičil v svojem delu, je komaj za eno stran resničen. — Pri volitvi dežel-

nega poslanca na Štajarskem so zopet „mladi“ napravili škandal, ker so potem, ko je bil že postavljen slovenski kandidat gosp. Šuc, postavili družega, g. Rapoca, ki pa je mož skrbec za svoj žep. In „Narod“ si drzne nam očitati, da mi razprtije delamo! Po vsem tem se morajo primeriti „mladi“ z volkom, ki je, zgorej stoječ, dolžil spodej pri potoku stoječe jagnje, da mu vodo kali, in ga potem pozobal.

Bismark pa Arnim.

Stanovitno prijateljstvo more biti le med dobrimi. To potrjuje dokaj očitno tudi borba, katero igrata sedaj Bismark in Arnim pred svetom. Borba pa se je vnela zaradi vesoljnega zbora Vatikanskega. Tedaj je grof Arnim bil pruski poslanec pri papeževem prestolu in vodja one skrivne skupščine, koja je begala zbor ter nagajala njegovi večini. Novodobna ali „moderna država“ je slutila, da se katoliška cerkev vtrjuje v edinosti in da se krepko postaviti ima na sv. Petra nezmotljivi skali. Te pa se novodobna ali novopoganska država boji sama od sebe bolj kot prekucije, matere svoje, kajti s to se poganska hčerka že še pobota in v sili, kadar tirja kaj preveč ali proti njenim koristim, jo zna za nekaj časa tudi brzdati in pokrotiti.

Prekuciji najmogočnija nasprotnica je katoliška cerkev, narodom prava mati; toraj to najbolj sovraži tudi une puntarska hčerka, novarska država, ljudstvom le borna mačeha, ter vedno skuša bistveno škodovati cerkvi. Boj zoper cerkev je nova država na Pruskem sprožila l. 1837, kadar je v ječo odpeljati ukazala nadškofa kolonijskega in poznanskega. Toda bila je takrat še preslaba in še ne skozi „moderna“, bilo je v njej še preveč starega kraljevstva, in ko nastopi prestol Friderik Viljem IV., kateri je, sam pravičen, bil tudi nasprotnik „moderni državi“, je v njegovi državi delj časa katoliška cerkev vživala ljubi mir.

Kar pa je Bismark vladno krmilo na Pruskem dobil v roke, so bili dnevi miru soštetni katoliški cerkvi, boj zoper njo bil je sklenjen, in Bismark je iskal k temu le vnanjega vzroka, ki naj bi mu ga ponudil vesoljni zbor. Ravnal pa je pri tem, kakor v vojskah z Avstrijo in Francijo: obdolžil je katoliško cerkev, da bega in razdira mir. Grof Arnim je na

tanko vedel za Bismarkove osnove, in jih je opisal nekemu nemškemu škofu 17. junija zapored, kakor so se poslej razpletale: Pravde brez konca in kraja o volitvi novih škofov in vsled tega škofovski stoli dolgo brez pastirjev, pregnanje jezuitov, stiskovanje meniških redov itd. in zlasti odpravljenje cerkvenega vpliva do šole. Na vse to je bil Bismark že davno odmenjen, vendar si boja zoper cerkev očitno napovedati ni upal o vojski francoski, koja izid je bil negotov in v koja je bistveno potreboval podpore nemških katoličanov. Grof Arnim — bolj vroče krvi — je hotel, naj se škofje diplomatično jamejo pritiskati, toda Bismark — bolj hladne krvi — je hotel, naj se stvari razpletajo same po sebi in naj se škofom v zborovi manjšini nikakor ne razodeva, da upiraje se večini delujejo prav za prav za kralja Prusije. Bismark je bil v tej reči vse bolj prekanjen kot Arnim. Ta je hotel, naj se vporni škofje očitno podpirajo z veljavo prusko-nemško in naj tako vzmagajo; Bismark pa tega ni hotel, češ, škofje ne smejo vedeti, da jih imam jaz na škrcpeh in da se sučejo, kakor jim godem jaz. Vedel je namreč, da so nemški škofje preblagi, da bi — svésti si te igre — plesali dalje po njegovi piščalki. Tako je Bismark zboru nasprot sicer podpihoval in podpiral škofo nemške, avstrijsko-ogrske, še tudi družih narodov; vendar proti vsem se na čelo postaviti ali v imenu pruske vlade od zbora za nemške škofo kaj zahtevati ni hotel, kakor je želel Arnim.

„Vlade, piše Bismark veléva je Arnimu 13. marca 1870, morejo škofom le zagotavljati, da jih bodo, ako hočejo braniti sami svoje pravice svojih škofij, varovale, in ne bodo dopustile, da bi delala se jim kaka sila. Doklej škofje v brambi svojih pravic hočejo ali morejo, to naj obravnajo sami s svojo vestjo; vlade v tem oziru morejo le, dokler si upajo škofje sami. Ako gremo mi dalje prevzemši vodstvo škofov, ali ako jih pozovemo k določnim djanjem; tedaj se podamo na polje, na kterem je papeževa vlada pred nami. Za nas je katoliška cerkev na Nemškem njegovo škofijstvo, in pripravljeni smo le-tó krepko podpirati, kadar in kolikor zahteva“. Nemški škofje vendar, hvala Bogu! Bismarku niso storili tega veselja, da bi njega poklicali bili na pomoč zoper papeža, in tudi tega ne, da bi Bismark napravil bil nemško narodno cer-

volitvah povedal: šli so rakom žvižgat; pa naj bi šli rakom žvižgat, to bi že ne bila tolika škoda, pa nesrečne kukavice so z nemčurji in liberalci potegnile, svojo milo slovensko mater pa po glavi bile, in pošteno srce svojega slovenskega naroda skozi in skozi prebodle; to je čez vse sramotno! Izbriši jih tužna mati Slava iz zlatih knjig svojega naroda, in v črne bukve ž njimi!

Oh pač so resnične besede Zveličarjeve: Varujte se lažnjivih prerokov, kateri pridejo k vam v ovčjih oblačilih, znotraj pa so zgrabljivi volkovi! Po njih sadu jih boste spoznali. Ali se bere grozdje s trnja, ali fige z osata? Poglejmo tudi mi brezvernim kuharjem novoverskih postav v njih brljave oči, iz kterih žareči ogenj nevere in sovraštva do Boga, Jezusove cerkve in do kat. ljudstva sika in šviga, in hitro se bomo prepričali, kakošne cene so od njih skuhané prežgane juhe, kakošne fige in grozdje so nam za pisanke dali; videli bomo pa tudi, kam pes taco moli.“

G. govornik potem razklada obseg in pomen 4 verskih postav, ki je pa bralcem „Slovenčevim“ že znan iz naših sostavkov: „Politika na kmetih“ in nadaljuje: „Tudi skledo s ci-

vilnim zakonom bi bili radi postavili na mizo, pa minister se je menda zbal vélikega petka in roke gor vzdignil, rekoč: O ljubčeki! nikar še danes! bojim se, da bi se državljani ne preobjedli, malo še počakajte, saj boste še sedeli pri zaželjenih civilnih cehah, da boste sladnosti pijani; in na to obljubo so se potolažili in v sladke sanje zazibali. — Vidite, na tak način hočejo naši nasprotniki sv. katoliško in vsako drugo pozitivno vero iz zemlje potrebiti in s korenino vred izrjavati jo iz srca ljudi; naj bi ljudje ne verovali ne v Boga, ne na neumirajočo dušo, ne na nebesa, ne na pekel; naj bi ne bili več otroci božji, ampak pokveke divjih zverí in strupen kačji zarod, da bi drugi družega pikali in mesarili; potem, mislijo liberalci, bo srečno in veselo na zemlji živeti. — Francozi so l. 1790 tudi tako sanjaričili. Brezverni liberaluhi hočejo sv. kat. cerkev z enim mahljejem uničiti in pokopati, da bi po gorečih željah svojega trinoškega srca ložej po nji teptali; oni hočejo razdvojiti katoliško duhovstvo in na drobne kosčke razsekati, da bi v žlici vode na enkrat pogoltnili vse črne suknjice do zadnjega robca; o, to bi bilo ukanje, vriskanje in veselje v liberalskem taboru!

Glejte, zato ni čudo, da so tako silno delovali zoper sv. očeta papeža Pija IX., da so lagali in obrekovali jih, škofom pa se prilizovali in jih božali na vso moč, da bi jih od sv. očeta odcepili. Ali nasledek je bil ravno nasproten; nikoli še niso bili vsi škofje s papežem tako edini, kakor zdaj, nikoli še niso bili sv. oče od škofov tako ljubljani, spoštovani in časteni; sv. oče le mignejo in škofje hité v Rim, kar se je že štirikrat zgodilo; pa enako ljubljani so sv. oče tudi od vsih stanov, od katoličanov in nekatoličanov ter pogosto obiskovani in obilno obdarovani; saj že tudi ubogi kmetič, revna dekla k sv. očetu teče, in ko jih vidi, zabí, da je na zemlji. Da, ljubi moji, take ljubezni, zaupanja in veselja do sv. očeta zgodovina doslej še ne pozna.

Ko so liberaluhi videli, da jim je tukaj spodletelo, so pa padli nad škofo s tako jezo, psovanjem, črnenjem, da je bilo strah, da bi od njih ločili nižjo duhovščino. Še mi po glavi šumi, kako so nas milovali, da imamo take trinoge za škofo; da bi nas na svoje limanice vjeli, so nam celó Stremajerjeve groše ponujali, za ktere pa ravno najpotrebnejši niso marali, ampak le nekteri malo premišljeni, ki že

kev, češ, mi smo katoliška cerkev na Nemškem.

Sicer je Bismark že januarja l. 1870 snoval na to, ako se vse podere in škofje ne bodo hoteli ravnati po njegovih vodilih, v dopisu 5. jan. naznanovaje „premenjeno ravnanje s cerkvijo v postavodajnem in vpraviteljnem oziru“. V tistem dopisu je trdil: „Gotovi smo, da na polji postavodajnem, na katerem nas podpira moč javnega mnjenja in izobražena državna svést narodova, dobimo pomočkov, s kterimi premagamo vsako nevarnost in nasprotne zahteve vpravimo po méri, ki se vjema z našim državnim življenjem. V severni Nemčiji smo večidel gotovi narodne in politične zavesti katoliškega prebivalstva, v močnejši večini evangelijske cerkve imamo podporo, kakoršne vlade čisto ali vzlasti katoliških dežel nimajo“. (Cf. Recht Nro. 101).

Kakor je znano, se je v tej svoji politiki o Vatikanskem zboru in o nemških škofih jako prevaril Bismark; opeknel se bode tudi, upajmo, v svojih proticerkvenih ukazih, v majevih postavah, kajti tudi z njimi ne more omajati pravih apostoljskih naslednikov ter njim vdanih katoliških vernikov. Zastonj se trudi duha katoliškega vkovati v svoje sponse. Pri vsem tem pa se prepira pred katoliškim in nekatoliškim svetom, čegava politika o času zbora Vatikanskega je prava bila, njegova ali Arnimova! Svesti smo si, da se tudi o tej priliki glede na katoliško cerkev potrdi pregovor:

Kjer se prepirata dva,
Tretji dobiček ima.

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Ljubljane, 11. maja. „Narod“ se huduje nad dopisom „iz Slovenjegrada“, kterega smo priobčili v zadnjem (zaseženem) listu in ki je opisal kandidata „mladih“ gosp. Rapoca kot sebičnega. „Narod“ pravi, da je g. Rapoc postavil se za kandidata na Štajarskem le iz golega domoljubja. Je to li domoljubje, da se je že nastavljenemu narodnemu kandidatu g. dr. Šucu nasproti postavil? Je li domoljubje to, da je s tem napravil razprtijo med slovenskimi volilci? Da bi bil g. Rapoc podpiral kandidaturu g. Šuca, kteri je bil pred njim že za kandidata postavljen, potem bi bil pokazal domoljubje. Kako pa je ono domo-

veliko premoženja imajo, so po njih segali. Ko so pa liberalci videli, da tudi nižega duhovstva in škofov niso razdvojili, ampak da je nas nebeška vez zvestobe, vdanosti, pokorščine in ljubezni še zvestejše in trdnjše zvezala, so pa padli čez nas, da bi nas ločili od naših ovčic, od katoliškega ljudstva, da bi potem z nami delali, kakor mačka s klobaso; grozovitno po časopisih po nas udrihajo, vse pregrehe in hudobije nam na glavo mečejo, z najbolj umazanimi priimki nas pitajo, da skoraj nismo človeku podobni. Pa katoliško ljudstvo je spregledalo, kje je resnica, kje pa laž, in spoznava čedalje bolj liberalske volkove, ki le zato pastirje napadajo, da bi zapuščene ovce potem na meh odrli in za kosilce pohrustali; zato se je pa tudi verno katoliško ljudstvo še z večjo ljubeznijo in gorečnejšo vdanostjo oklenilo svojih mašnikov.

Zdaj si raztogoteni liberalizem ne vé drugače pomagati, kakor da bi s silo dosegel, kar mu je s hinavščino in prilizovanjem spodletelo. Pa pokvečeni liberalizem si bo poprej svoje trdo čelo razbil, kakor pa raztrgal zvezo ljubezni med pastirji in ovčicami; kaj ne, da? ljubi kat. družbeniki! (Da, da!)

ljubje, ki dela razpor in pomaga nasprotnikom narodnosti naše do zmage? „Narodovo!“

Iz Dunaja, 11. maja. V denarnem odseku takrajlitavske delegacije je poročevalec dr. Schaup 9. t. m. ministra Andrassyja vprašal o njegovem zadržanju proti Rimu glede novih verskih postav. Andrassy je rekel, da je na okrožnico papeževo do avstrijskih škofov odgovoril s pismom, kterega pa ne sme objaviti, ker je le nekako pojasnilo privatnega pisma cesarjevega. Na vprašanje, kakšno je sedanje stanje v Evropi, odgovoril je minister, da za evropski mir za zdaj ni nikakoršne nevarnosti, in če mislijo, da bode skor vojska, on na to reče, da ne; koliko časa pa bode mir trajal, tega ne more povedati in nihče ne v Evropi. Toliko pa reče, da ne pozna nobene vlade, ki bi hotela kaliti mir. „Vaterland“ izvé, da bodo ministra Andrassyja v delegaciji tudi vprašali, je-li porazumljenje med Avstrijo in Rusijo takšno, da se o vojski ni bati ničesa? Poslanec Gross je v seji 9. maja tudi zahteval, da bi se opustilo poslanstvo pri papežu, in bi njegova posla opravljal poslanec na kraljevem dvoru laškem. Pa Andrassy se je temu vstavil, rekši, da vlada ne sme prezirati ne pravic 28 milijonov katoličanov v Avstriji, ne pravic apostolskega cesarja. Predlog Grossov je padel in potrdile so se vse tirjatve ministra vnanjih zadev po vladinem predlogu. Izdatke za mornarstvo pa je delegacija jako zmanjšala.

Iz Ogerskega, 11. maja. Poslanec Tisza je v zbornici poslancev vprašal ministerskega predsednika, če si je vlada zaradi pomanjkanja denarjev pač po moči prizadevala zmanjšati skupne stroške? Helfi pa je vprašal, zakaj se namesto domačih delalcev pri državnih stavbah rabijo ptujci? In Miletič je zahteval, da minister poroča o pritožbah prebivalcev Novega sada zoper uredbe vladnega komisarja Majtenya. Pritožb je veliko, a vse nič ne pomagajo; ministerstvo vendar le stori, kar samo hoče.

Horvaška, 6. maja. (Izv. dop.) Med drugimi zakonskimi osnovami je za našo zemljo velike važnosti posebno osnova novih šolskih postav. V enem svojih dopisov sem Vam javil, da so se tudi med našim učiteljstvom nekateri članovi izjavili za brezversko šolo, ali oni imajo pri nas po vsih krajih gotovo malo privrženikov, in tudi nova šolska postava

Kdo pa je prav za prav vsega tega prvi kriv? Porečete: Dunajski liberalci; pa se motite; res ti črno suknjo silno črtijo, bolj kakor zelenec sv. križ; res, da je veliko liberalnih časnikov v Avstriji z Bismarkovimi tolarji podkupljenih. Tako, je pa Bismark, pruski kancler in evropski diktator prvi uzrokovitelj tega žalostnega stanja? Pa se zopet motite; res bi Bismark rad tako godel, da bi cela Evropa po njegovih goslih plesala, in tako piskal, da bi se vse srake na njegovo piščalko vsedle, — pa — prvi kovač cerkvi nasprotnih naredb tudi on ni. Pravi kovači, kterim je tudi Bismark le orodje, so framasoni ali prostomavtarji, največji sovražniki sv. vere in sv. kat. cerkve. Ti so v prusko-francoski vojski Prusom jako pripomogli k zmagi, in v zahvalo za to so od Bismarka tirjali preganjanje in uničenje sv. cerkve. Bismark in nemški cesar, stari Olm sam, sta pa framasona, se ve da, nižje vrste, in bi po framasonskih postavah zapadla najgrozovitnejši smrti, ako ne bi izpolnila povelja framasonskih glavarjev; zato ni čuda, da Bismarka tako zelo glava boli, ker se med dvema ognjema peče.

(Dalje prih.)

bo gotovo zoper take šole. Da se prepričate, kako lepo ravno o tem vprašanju naš glavni list „Obzor“ piše, hočem vam v kratkem dva članka navesti.

Eden tih člankov govori o „bezverskejšoli“: „Nekdaj, in to nedavno, držali in spoznavali so ljudje, da je cerkev najkrepkejša podpora državi in njenej veljavi. Cerkev je razvila nauk, da se mora oblasti pokoren biti ne iz golega straha, koji nikdar ne zadostuje, da ravna dolgo ljudsko voljo, nego iz notranjega prepričanja, da je pokornost zaslužna čednost. Tako učiteljico je država rada pustila v šolo, da ji od detinstva odgojaje lojalne državljane.“

„Ali od necega časa razširja in čuje se najbolj glas, da ni večjega sovražnika državi in njeni moči, nego je cerkev in njen nauk. Temu dosledno se danes ravno tako zahteva, da naj bode cerkev s svojim verskim naukom izključena iz šole, kakor so poprej njeno podporo v šoli iskali.“

„Duhoven ne sme le niti ravnati in nadzorovati šole, niti tudi biti član šolskega sveta, nego v šoli se ne sme trpeti niti sam veronauk. To se imenuje „bezverska šola.“ Za izgovor takim zahtevam služi posebno zadnji vatikanski koncil in njegova dogma, ali ne promišlja se, da je na onej strani vladajoče skrajno tajeenje vsega, kar obstoji, brez poznanja, kaj bi se mesto podrtega imelo v zdigniti, k temu jako mnogo, morda vse pripomoglo, da še celo prisililo.“

„Iz tega prepira porodila se je ogromna borba, a istina je, da pri nas ni samo nespametno začeti boj, nego se nam tudi dozdeva, da tudi ni dosti življev, ki bi mogli popustiti vse druge posle in skrb, pa na tem polu zgrabiti za orožje.“

„Konečno mi ne poznamo nobene države, ki bi dopuščala brezverske šole, tega še celo Pruska ne dopušča, čeravno se je spustila v očitno borbo s cerkvijo, ktero hoče iz protivnice napraviti pokorno služabnico nemške politike. V Angleški pa je vse odgojevanje naroda osnovano na konfesiji, vse državne naprave so narasle iz konfesionalnega kala, pa se ne sme reči, da bi bila Angleška zavoljo tega pala v duševno mračnjaštvo, ali zgubila politično slobodo, pa zaostala v bogatstvu in državnej sili.“

„Ker se pri nas delajo osnove za ljudske šole in ker se v izpitnem poverjenstvu posvetujejo iskusni možje in obzirni, ki imajo rodoljubje in znanje, smo prepričani, da bodo osnovali šolsko osnovo primerjeno pravi koristi in pravi potrebam naroda.“

„Osnova za brezversko šolo prinesla bi morda sumljivo in brezkoristno hvalo nekoliko časopisov; ali komaj bi ona zadobila potrjenje krone, že bi vrgla v našo zemljo nepokoj med duhove, nepokoj, ki je v nezrelem stanju naših odnošajev hudo nevaren.“

„V ostalem čemu in za koga bi bila v naše zemlji brezverska šola? Dober del naroda si je že naredil zakon najstrožje verske šole. Imajoč v tem obziru svojo autonomijo po zakonu zagotovljeno, ne bi se on dobre volje nikakor ne odrekel svoje šole, a siliti ga da se odreče, ne bi bilo v nobenem obziru modro niti izvedljivo. Čemu tedaj in koji koristi na voljo se večji del vstvarja bezverska šola?“

„Ene okolnosti vendar, ktera vsakemu v oči pada, ne moremo zamolčati. Cerkvi ni nevaren niti Bismark niti Viktor Emanuel. Njo slabi indifrentizem, da celo protivnost njihovih sinov. V to resnico je treba njej globoko se

zamisliti, pa ko najde prave vzroke, morda najde tudi najpripravnejša sredstva. Ker sami zakoni, ki jej dajejo moč, niso nobene koristi, ako ni ljudi, ki bi zakonu vdihnili življenje.“
(Konec prih.)

Vnanje države.

Pruska, 11. maja. Ruski car je v Berlinu obiskal tudi kneza Bismarka ter poldrugo uro pri njem se mudil. Kaj sta skuhala, se še ne vé, dobrega gotovo nič ne, ker po vsih listih odmeva glas, da mir v Evropi je jako jalov. Bismark sicer skriva svoje namene in njegovi listi zanikujejo besede, ki jih je neki govoril laškemu kralju, da Francoska še ni dovolj potlačena, a kdo mu bode verjel?

Francoska, 11. maja. Francoski narod trdno misli, da ga je sovražnik le zavoljo večjega števila svojih vojščakov premagal. Zato si prizadevajo na Francoskem kolikor mogoče oboroženih ljudi na noge, ali za enkrat saj na papir spraviti. Za deželno brambo so odločeni vojaki, ki so bili še l. 1855 in dalje potrjeni, toraj še tisti niso izvzeti, ki dopolnijo l. 1875. svoje 40. leto. Od l. 1855. do l. 1860 potrjeni se vpišejo le kot namestniki ali rezervisti. Od 1861—1866 potrjeni pa se imajo zbrati po taborih ali mestih, da se potrebnega naučijo, vsi mlajši pa se vvrste v stoječo armado. Oproščenje od vojaščine ni mogoče. Cela deželna bramba bo imela 144 polkov pešcev, 18 polkov konjnikov, 18 polkov artileristov, 18 batalijonov pijonerjev in ravno toliko trénskkih batalijonov; osnovana bo toraj deželna bramba ravno tako, kakor stoječa armada, ktera bo imela le več konjnikov in polovico več artileristov. Ako se izpeljejo ti načrti, postavi Francoska lahko 2 milijona vojakov v boj, toraj z Algirci vred 20. del vsega prebivalstva. Toda zdaj nastane vprašanje, kako bo mogoče te silovite trume združevati, zapovedovati jim in oskrbljevati jih s potrebnim? In kaj bo z deželo, če bi vojska trajala pol leta ali celo leto? Zdi se nam, da bi znal ta militarizem zavoljo svojih prenapetosti samega sebe končati. Zna biti bo Francoza potem vojaščina manj zanimivala, ko bo moral nesti vsakdo brez razločka lastno kožo na prodaj. Zavoljo teh vojaških priprav misli menda vlada — če bo hotela narodna skupščina to potrditi — vse neposredne davke na 5% zvišati, da se napravi ravnotežje med stroški in dohodki. Mak Mahon je potoval po deželi; ljudstvo ga je sprejemalo povsod z navdušenjem. Zlasti je imel v Tours-u slovesen sprejem. Mesto je bilo razsvetljeno in iz mest in iz vasi privrela množica mu je klicala radostno: „Živijo Mak Mahon!“

Španjska, 10. maja. Francoskim listom Karlisti pišejo, da so popustili mesto Bilbao iz strateških vzrokov, in ker je bilo nemogoče braniti se pred dvakrat večjo armado, ki ima izvrstne topove. Pa Don Karlos ni zgubil ne enega človeka, ne enega kanona, še ranjene so vse s seboj odnesli. Republikanci se v Bilbau ne bodo mogli dolgo držati. Pa če pridejo v biskajske pokrajine, bodo gotovo našeskanjani, ker tam jim Krupovi kanoni ne bodo dosti pomagali, ali pa se bodo razšli v Valencijo, Aragonijo in Katalonijo, kjer Karlisti jako napredujejo. Na vsak način bode Don Karlos zopet začel oblegati Bilbao. Poročila iz Pariza trdijo, da so Karlisti res v velikem številu v okolico mesta Bilbao nazaj prišli in zaprli cesto proti Galakani. Konha ne more nikamor, ker pričakuje še živeža za svojo armado. — Serrano je nekaj bolan in si ubija glavo, kakošno ministerstvo bi Španjski naklo-

nil. V ta namen si je od sedanjih ministrov izprosil 8 dni pomisleka, ki so mu privolili.

Turška, 7. maja. Srbskemu knezu Milanu v Carigradu skazujejo veliko čast in so njegovemu ministru v zadevah Zvornikovih dali neki ugodne obljube. Prihodnji torek 12. t. m. misli knez Carigrad zapustiti.

Grška še zdaj nima novega ministerstva. V zadnjih 14 dneh so voditelji treh strank poskušali sestaviti ministerstvo, pa ni šlo. „Konstitucionalizem“, pravi „N. fr. Presse“, je tam res v močvirje zabredel. Pa v tako močvirje bo zabredel povsod, kjer stranka hoče gospodovati nad stranko.

Angleška, 7. maja. V gospóski zbornici je lord Russel stavil predlog, da bi se zbornici predložila pisma o obravnavi, katero je vlada imela z Nemčijo, Rusijo, Avstrijo in Francosko zastran ohranjenja miru. Pri ti priliki je minister Derby rekel, da ga pač nekoliko skrbi, ali se bode ohranil mir, da pa ga zdaj ninobenega resnega vzroka za vojsko. Če bi kaka nevarnost nastala, prizadevala si bo Angleška za ohranjenje miru in se ne bode spuščala v vojsko, če ne bo šlo za njeno korist. Pisem pa, je rekel minister zbornici, ne more predložiti. „Vaterland“ od 7. t. m. v vvodnem članku dokazuje, da vojskine nevarnosti žuga le od Prusije, ki čaka primerne priložnosti še bolj razširiti svoje dežele. Zlasti ji že od Friderika II. sem dišete pemska in moravska dežela. Zato mora Avstrija proti Pruski biti jako previdna. Pa če nas Prusi napadejo, nam bodo gotovo pomagali Francozi, kateri se zdé Pruski še premočni. Angleški list „Times“ namreč pripoveduje, da je knez Bismark, ko je laški kralj bival v Berlinu, obžaloval, da Francije ni bolj potolkel, ter kralju svetoval, naj tirja od Francozov Nizzo in Savojo nazaj, da bi imel priliko pričeti novo vojsko.

Domače stvari.

(Občni zbor družbe kmetijske 6. t. m.) ni bil posebno dobro obiskan, najbrže zavoljo slabega vremena. Predsednik gosp. baron Wurzbach je pričel zbor s kratkim pregledom tega, kar se je v preteklem družbenem letu zgodilo in kaj je družba storila na korist kmetijstva in obrtnije. — Gosp. dr. Bleiweis naznani, da se je poročilo društva tiskalo in ga vsak lahko bere, gosp. Schollmajer poroča nekoliko o dunajski razstavi, ktere se je družba vdeležila, gospod Brus o denarnem stanju. Po nasvetu gosp. Schollmajerja in dr. Bleiveisa se sklene prositi ministerstvo podpore za družbeno šolo, da se bodo potem mogle ustanoviti štipendije za učence in — mesto enega leta — biti dve leti v šoli, da bodo potem dobri živinozdravniki.

Za tem toži gosp. Schollmajer, da nekteri predstojniki družbinih podružnic ne store svoje dolžnosti, in predlaga, da imajo predstojniki polovico jim dovoljenih doneskov družbenih udov porabiti le za obrtnijske namene, ne pa samovoljno, kakor se je n. pr. pri enem zgodilo za „Schulpfennig“, ter predložiti centralnemu odboru račun. —

Podružnica postonjska se pritožuje zaradi previsoke cinitve tamošnjih zemljišč po davkarski komisiji; sklene se, da se ta pritožba izroči deželnemu predsedništvu. Glede pritožbe podružnice vipavske zavoljo tatov po vinogradih se sklene po predlogu dr. Coste, da se družba obrne do deželne vlade s prošnjo, naj se po vsi deželi bolj ostro ravna s poljskimi

in vinograškimi tatovi in se dotična postava natanko spolnuje. — Gosp. Murnik predlaga, da se družba obrne do vodstev južne in Rudolfove železnice s prošnjo, naj bi se udom, ki hočejo priti k občnemu zboru, znižala vožnina na železnici; predlog se sprejme. — Deželni glavar vit. Kaltenecker izreče željo, da bi se računsko poročilo poslalo vsakemu udu vsaj 14 dni pred občnim zborom, predsednik obljubi, da se bo ta stvar v pretres vzela. — Sledečim udom se dovolijo priznanski (pohvalni) diplomi za umno ravnanje s sadnimi drevesi in za sadjerejo: Antonu Zarniku iz Krtine, Janezu vodniku in Antonu Slovniku iz Zaboršta, Šuštarju iz Vinskega dola, Francetu Schönbrennu iz Metlike, Francetu Gospodariču iz Vrnice, Francetu Kendi iz Semiča, Jožefu Ferjančiču iz Slapa, Antonu Uršicu ml. iz Dobrada (temu za svilorejo), Antonu Janu (Pogljajcu) iz Višelnice, Antonu Ozimku iz Dobrove, Antonu Kavčiču (Pernikarju) iz Pernikov. — V centralni odbor so bili voljeni gospodje: K. Seitner, Zelnik, Fr. Vičel, Peter Kozler, P. Lasnik, Fr. H. Sovan st., And. Brus, Salzer in dr. Poklukar.

(Mesečni shod političnega društva „Slovenije“ 7. t. m.) Zbralo se je precejšno število udov, in zbor se je pričel pod predsedstvom gosp. dr. Coste. O prvi točki je govoril gosp. Murnik, dokazuje, kolika škoda se godi po potovajočih trgovcih, kateri napravljajo po naših mestih razprodaje, domačim trgovcem, kateri morajo od svoje trgovine davek plačevati in nosijo tudi druga bremena. Postava nima zoper take trgovce nikakoršne moči, ker se takrat, ko se je delala, gotovo ni mislilo, da bodo kdaj jeli trgovci tako popotovati in prodajati na škodo stalnih trgovcev in občinstva; sicer bi se bilo po postavi to gotovo zabranilo. Govornik stavi predlog, da se društvo „Slovenija“ obrne do ministerstva s pritožbo zoper tako ravnanje popotnih trgovcev in prosi postavne pomoči. —

Za njim se oglasi g. Dolhar, ki pravi, da to, kar se je jelo zdaj trgovcem goditi, se rokodelcem že dalje časa godi, ker se vvažajo izdelki, sicer slabi, a po taki ceni, da jih rokodelcem ne more isti kup delati. —

Gospod Regali se pritožuje zoper to, da so kaznovalnice zdaj fabrike na svojo roko in delajo rokodelcem škodo, ker ti, z davkom obloženi, ne morejo meriti se z njimi glede plače za delo. Tudi se mu čudno zdi, da ni ne enega istih trgovcev ljubljanskih nazočega, k terim se po potovajočih škoda godi; toraj jim še ni mar za stvar. Občinstvo se z njim vred čudi tej nemarnosti trgovcev naših, gospod predsednik pa opomni, da vprašanje zaradi rokodelcev in obrtnikov danes ni na dnevnem redu, da se bo pa stavilo na dnevni red prihodnjega shoda, kateri bo prvi četrtek prihodnjega meseca. Poletni čas bo, tako se je sklenilo, shod vsak prvi četrtek v mesecu. —

Predlog gospoda Murnika se sprejme enoglasno, ravno tako predlog gosp. Regalija, da pride v prihodnji seji v razgovor pritožba rokodelcev zaradi kaznovalnic. — Predsednik gosp. dr. Costa se potem sprehaja po političnem polju in omeni važnejših dogodeb, ki so se zgodile v najnovejšem času. (Glej prvi članek današnjega lista.)

(Iz seje deželnega odbora 1. maja.) Rokopis profesorja S. Žepića „Latinske vaje za 1. in 2. razred gimnazijski“ z dotičnimi latinsko-slovenskimi in slovensko-latinskimi slovarji se sprejme v deželno založbo. — V zadevi naprave deželne zavarovalnice za poslopja in premakljivo blago zoper škodo ognja se bode

deželnemu zboru vsled dotičnega sklepa od 21. oktobra leta 1869. poročalo, da deželni odbor ne more priporočati niti vzajemne niti prisilne deželne zavarovalnice. — Dopis deželne vlade, da je od deželnega zbora Kranjskega v seji 5. januarija l. 1874 sklenjena postava o napravi novih zemljiščinah knjig zadobila cesarjevo potrjenje, vzel se je na znanje.

(Porotniki) za drugo letošnjo dobo, ki se prične 26. t. m., so bili izžrebani pri deželni sodnji v Ljubljani 4. t. m. Glavni porotniki so: Andrej Milavec iz Cirknice, Friderik Homan iz Radoljce, Blaž Mohar iz Loke, Karol Ahčin iz Ljubljane, baron Alfonz Cojs iz Želeč, Stanislav Jabornek iz Tržiča, Ferdinand Sovan iz Ljubljane, Janez Žvokelj iz Vipave, Šimen Janša iz Koritna, Marka Ignacij Jelovšek iz Vrhnike, Tomaž Pirnat iz Ljubljane, Anton Železnikar iz Tržiča, France Goričnik in Janez Perdan iz Ljubljane, Jože Kremenšak iz Lak, Valentin Hörman, Hinko Maurer, France Doberlet, Andrej Dolinar in Janez Horak iz Ljubljane, Jože Brus iz Sp. Logatca, Matija Robič iz Visokega dola, Matija Milavec iz Cirknice, France Drašler in Valentin Zupan iz Ljubljane, Benjamin Šolar iz Kroke, Matevž Zupan iz Breznice, Anton Gvajec iz Ljubljane, Matevž Ambrožič iz Planine, Janez Zitterer in Jože Reichman iz Ljubljane, Andrej Lavrenčič iz Postojne, Andrej Vidmar iz Begunj, Ludovik Pour iz Strajine, grof Ludovik Blagay iz Boštanja, Jože Kržič iz Treboj. — Namestniki ali dopolnilni porotniki so: Jurij Kobilica, Ludovik Vencelj, Matija Mikeš, Jurij Čik, Jakob Rekar, Janez Dolhar, Jože Putre, Janez Borovski, Jože Pohl — vsi iz Ljubljane.

(Katoliško-rokodelska družba) je imela 26. aprila svojo 19letno skupščino. Po poročilu ravnatelja družbe ni bilo — oziroma na število družbenikov — nikoli še tako živega gibanja v družbi, se ni še nikoli pri popolnoma nekaljeni edinosti tako lepo in sem ter tje ginljivo razodevala družbenikov vneta ljubezen do družbe, kakor preteklo leto, v katerem je pristopilo k družbi 23 pomočnikov, med katerimi je 6 Nemcev; izstopilo jih je 5, trem se je slovo dalo, 18 pa jih je odpotovalo; pri vsem tem šteje družba zdaj 35 pomočnikov in 10 častnih udov. 34 popotnih pomočnikov vnanjih družeb je dobilo v podporo za prenočišče 9 gold. 28 kr. Blagajnica v podporo bolnim, ki se je pred dvema letoma ustanovila, ima 175 gld. gotovega denarja, in obli-gacijo za 50 gold. po odšteti 27 gold., ki so se dali 5 udom za čas kratke bolezni. Razun vlnudnih gosp. Gnjezde in Flisa, ki sta podučevala v zemljepisji in fiziki, je družbenike v petji vadil pripravnik gosp. Hlavka, v pisanji in v opraviških spisih pa izvrstni večletni družbenik bukvoez Bonač. — Zgubila je družba v preteklem letu po nemili smrti dva jej vseskozi od njenega začetka z gorečo vnemo udana podpornika, trgovca g. Holcerja in svojega neutrudljivo skozi 17 let skrbnega blagajnika g. Šventnarja, kteremu je družba popolnoma zaslužno hvaležno ljubezen skazala s tem, da ga je kolikor mogoče častno spremila k zadnjemu počitku na pokopališče. Namesto njega je s hvale vredno pripravnostjo prevzel blagajniško opravilo g. Gerber, ki je tudi že v skupščini poročal o stanju družbene blagajnice. Letni stroški so se poplačali z letnimi doneski dobrotnikov in z obrestmi stalne istine ali zaloge, in ostalo je še za prihodnje leto 59 gold. 60 kr.; družbena istina pa ima 867 gold. naloženih pri obrtniškem društvu za denarno pomoč, in 450 gold. v obligacijah. Gledé družbice rokodelskih učencev je konečno

še g. ravnatelj poročal o vspešnem napredku tega pred dvema letoma v družbena tla zasajenega drevesca. Bilo je pozimi sem ter tje toliko fantov zbranih, da niso imeli vsi prostora v sobi, v kateri sta jih pred pevskimi vajami v zgodovini in v krščanskem nauku podučevala gospoda Flis in Gros. Kako globoko sega fantom v srce ljubezen, ki se jim skazuje, so kaj ginljivo pokazali o priliki, ko je bil gosp. Gros pred svojim odhodom v Ameriko — žalibog — zadnjikrat med njimi. Sprejetih je bilo 45, izstopilo jih je 19, eden je bil izključen, izmed 5, ki so postali pomočniki, so 4 pristopili k družbi pomočnikov; zdaj jih je še skupaj 71. Vložili so s svojimi dvojčkami preteklo leto čez 60 gold. Stroški za svečavo in kurjavo, za pevske vaje, za knjige in druge potrebščine v znesku 70 gold. 22 kr. so se s površnim ostankom 17 gold. 44 kr. poravnali z doneski blagih dobrotnikov in dobrotnic, med katerimi se v prvi vrsti odkujejo za fante neutrudljivo skrbni gospe Šolmajerjeva in Murnikova, kterima kakor tudi vsim družbenim podpornikom ravnatelj družbe konečno prav živo in srčno zahvalo izreka.

Razne novice.

— V Kastvi se je ustanovilo društvo pod imenom „Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri“ v pomoč mladeničev iz Istre in kvarnerskih otokov, učečih se na kateri koli srednji ali višji javni šoli. Sedem rodoljubov je osnovalo začasni odbor ter razun društvenih pravil dalo na svetlo tudi naslednje povabilo ali proglas hrvaškemu narodu in vsakemu prijatelju ljudskega napredka:

„Tudi v najbolj razsvetljenih deželah pada število mladeži učeče se po visokih šolah; ali vsaki, ki to premišljuje, iziskuje svoje vzroke. Prvi jih nahaja v tem, ker svet rajši izbira si nauke, ki potrebujejo manj časa pa se bolje plačujejo; drugi misli, ne brez vzroka, da so temu krive dragine; tretji kaj družega.

Ako pa mi sami sebe vprašamo, zakaj se hrvaški narod v Istri komaj budi kot malo dete iz séna, in ne živi narodu dostojno, kaj bi mogli odgovoriti?

Razun drugih zaprek pomisliti bi nam bilo tudi na te dve žalostni resnici: 1) da po Istri v mestih, kjer je priložnost za šole, malo je čiste naše korenike; 2) da je naš rod v Istri največ seljak in težak (kmet in delavec), kterega zadnja leta ubijajo slabe letine in protinarodne osnove, da ga pod lažnjivo krinko prosvete ali učenosti otujijo od domačega ognjišča in maternega jezika.

Tako se v vsi deželi na prste morejo pošteti kmetje, kateri bi svojo deco do visokih šol dogojili in učinili jih tako razsvetljevalce človeštva.

Da v društvu pomóremo si doseči, česar posamezni ne morejo, t. j., da pomagamo Hrvatom v Istri izučiti si deco v raznih strokah ljudskega znanja, v tej čisti rodoljubni naméri namislili smo si mi podpisani v društvu več prijateljev, da se osnuje društvo pod imenom: „Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri“, kteremu so tu pridana pravila potrjena na temelju zakona o pravu združevanja 15. novembra 1867.

Vsako pošteno srce čutilo bo v tej naméri namen človekoljuben ter se gotovo upiralo ne bode glasu, ki na pomoč kliče potrebnim sirotam.

In vi gospodje rodoljubi po Istri! Pomislite, da je to edini pot, po kterem častito in stalno stopati moremo k narodni svoji sreči. Vzeli smo v roke orožje edino, orožje enakega

prava vseh stanov, knjige pa nauke. Vi, ki niste seljaci ne seljaškega roda, naklonite zapuščenemu kmetu prilike, da ne obleži zakopan njegov talent, nerabljen, kakor ga je dobil. Pomnožili boste s tim število razsvetljenih, število vam enacih ljudi, ne pa kacih duševnih sužnjev.

To je najgotovši pa najblažji pot narodne borbe, ali poskušnja rodoljubja. A niste sami; pomoči če vam: Bog i Hrvati!

Kmetje isterski! ne spite dalje kakor brezskrbno dete. Kolikor morete, vstopite v „Bratovščino“, poplačano vam bode stotero, ker sokoli, koje boste odgojili na svojih njedrih, vam nikdar postali ne bode ljute kače prisojkinje. Pomagajte po malem vsi, pa boste dobili si ljudi, kteri hočejo svetu pokazati, da niste sužnji nego svobodni Hrvati!

In tako pride kedaj dóba, kadar pozni vaši vnuki zahvalno bodo na tihih grobeh očetov svojih zapeli ono pesem staro:

„Gde se bratska srca slože, i olovo plivot može;
A nesloga gde zavlađa, tu i slama na dno pada!“

Toraj vsi v „Bratovščino“, da oživi staro poratimstvo in z njim srečnejši časi!

Društvu na čelu je začasno predsednik g. Vekoslav Vlah. Prineski ali darovi kakoršni koli se pošiljajo lahko na „Osnovni odbor bratovščine hrv. ljudi u Istri“ Kastav (Fiume-Castua), ali pa na uredništvo „Naše Sloge“ v Trstu (Trieste, via nuova Nro. 4 p. I.) in se bodo razglaševali o svojem času po novinah.

Ni še davno, kar so iz središča dijaci dokaj marljivi hodili na vse strani po Sloveniji; dokler pa jih je primanjkovati jelo sedaj v središču, ni čudo, da jih tim več primanjkuje po krajinah slovenskih, in treba bode v ta namen res pomoči z zedinjenimi močmi. Bog blagoslovi!

— G. Gregor Arko, učitelj v Trebnjem, je včeraj 11. t. m. za kozami umrl. Pogreb je danes 12. t. m. ob štirih popoldne Ranjki je bil rojen v Sodražici l. 1840 in je služil od l. 1858. Za naše ljudske šole, kterim primanjkuje dobrih učiteljev, je to jako britka zguba. R. J. P.

— V Slov. Gradcu je izvoljen za deželnega poslanca vstavovni kandidat Schmied.

— Zatičinski sodnik g. Drenik sini zavdal, kakor se je govorilo, ampak je umrl za mrtvoudom.

— Odlikovanje. G. E. Fettinger, mnogim znani dosluženi gimnazijski ravnatelj v Celji in zdaj oskrbnik admontskih posestev v Jarenini, odlikovan je s srebrno državno svetinjo za pospeševanje sadje- in vinoreje. Predsednik mariborske kmetijske podružnice, dr. Mullè, mu je na dan njegovega godú 30. aprila vpričo admontskega in šent-lamberskega opata in drugih odličnih gostov svetinjo izročil, ktero si je res po svoji marljivosti za pospeh sadjereje zaslužil. (Gosp.)

— Živinska kuga se je, kakor nazznanja deželno predsedništvo, zopet pričela v črnomeljsem okraju na Dolenjskem.

— Hiše za delovska stanovanja bo delala neka družba blizo cigarne fabrike v Ljubljani. Občinstvo bo gotovo tega veselo, ker je splošno pomanjkanje stanovanj.

— Nova srenjska volitev za celjsko okolico bode 30. maja, 1. in 2. junija. Razglas, da je prva volitev ovržena, je bil že 20. aprila na tabli pri srenjskem uradu nabit. „Upamo“, pravi g. dopisnik, „pri postavnem postopanju boljšega izida“. Želeti bi ga res bilo! (Gosp.)

— Od sv. Križa pri Ljutomeru: Neki 21letni fant, nesoč železno ranto z mlina, pade z brvi v Muro in zgine. Utonjenca reševati, skočita dva od delalcev, ki mlin popravljajo, v ladijo, spregledata pa, da ni ne lopate ne droga v ladiji, s katerim bi se ladija ravnala. Jako dereča voda potegne ladijo pod mlin, ladija se pogrezne, možaka sta pa k sreči dobra plavca in sta s pomočjo drugih delalcev rešena bila. Fanta pa še zdaj niso našli. (Gosp.)

— Peštanska zavarovalna družba je ravno kar izdala letno poročilo, ktero kaže: dohodkov v premijah 3,157.758 gld. 30 kr.; škod se je plačalo 1873. leta 5673 z 2,168.383 gld. 22 kr.; čisti dobiček znaša 75.047. gld. 79 kr. Odškodnine je „Peštanska“ plačala od l. 1865 do 1873 o ognji 11,308.536 gld. 4 kr., o življenji pa 226.813 gld. 84 kr.; skupaj 11,535.349 gld. 88 kr.

Poroštvo ji je začetni kapital (15.000 akcij po 200 gld.) 3,000.000 gld., in rezervni fond 1,938.335 gld. 89 kr.; skupaj 4,938.335 gld. 89 kr.; ako se temu prištevajo še letni dohodki z 3,157.758 gld. 30 kr., znaša skupno poroštvo 8,096.094 gld. 19 kr.

— Omnibusi. Iz Trsta se nam piše: Počenši s 1. majem t. l. je tržaško podvzetje omnibusov (Impresa triestina d' omnibus) odprlo vožnjo po mestu in zunaj mesta do gozdiča (boschetto). Vožnja, razdeljena v šest oddelkov, se začne vsak dan ob sedmih zjutraj, ter nadaljuje do desetih zvečer.

Prvi oddelek začne voziti pri artilerijskem arsenalu, gre čez nov most do gozdiča, kjer postoji pet minut, in se do desetih zvečer po ravno ti poti tje in sem vrača. Med tema dvema poglavitnima „postajama“ je še 14 manjših postaj, kjer omnibus, kakor tudi na vsih drugih naslednjih oddelkih, več ali manj časa postoji, da ljudje izstopijo ali pa vstopijo. Vožnja v drugem oddelku se začne pri gozdiču, gre čez rudeči most do artilerijskega arsenala; tudi med tema dvema postajama je še 14 drugih postaj. Tretji oddelek začne vožnjo na trgu „Giuseppina“, ter oddirja mimo pošte do občinskega vrta (giardin pubblico), mudivši se pri 15 manjših postajah. (Ob nedeljah in praznikih pa se zavleče do gozdiča.) Četrti oddelek začne voziti pri gozdiču, pelje v mesto čez trg sv. Janeza, ter se ustavi, preden pride do artilerijskega arsenala, na 13 manjših postajah. V petem oddelku se vstopi v voz pri avstrijskih kopeljih (bagno Oesterreicher) ter se prepelje čez leseni trg (piazz della legna), in se mudi na 16 postajah, preden pride do gozdiča. Šesti in zadnji oddelek začne vožnjo na trgu „barriera vecchia“ in odide čez veliki trg do avstrijskih kopelj, in med potjo postoji samo pri 10. postajah. Ta oddelek vozi po tej poti samo do 8. ure zvečer, od 8. do 10. ure pa nastopi podaljšano pot (do gozdiča) 3. oddelka. Tarifa za vožnjo znaša 10. kr. za osebo, ne gledé na daljavo na eni in isti poti med glavnima postajama.

— Čudna žalost. V Pešti je umrl kupec Puxbaum. Ker je bil jako priljubljen, prišle so k njegovemu pogrebu obilne gruč ljudi. Med osebami, ki so največjo žalost kazale nad kupčevo smrtjo, bil je mlad mož, ki je malo ne obupal same žalosti. Nekemu starejšemu gospodu je bilo žal za mladeniča, prime ga za roko in ga vede. Mladi mož pade nanagloma v omedlevalo, prime z obema rokama občutljivega gospoda in — v najbližjem trenutku denarno mošnjo, v kateri je bilo nekoliko denarja. Občutljivi gospod zapazi to, zavpije in — mladenič je moral biti v fiakru od-

peljan na mestno glavarstvo, ker ga je ljudstvo razjarjeno hotelo na mestu kaznovati.

Umrli so:

4. maja. Elizabeta Habè, žena mašinista, 46 l., za srčno napako. — Štefan Bizjak, dninar, 30 l., za mrzlico. — Jožefa Kregar, vdova kovača, 56 l., telesno poškodovana.

5. maja. Jože Zupan delavec, 30 l., za pljučno sušico.

6. maja. Jakob Molnarič, konduktér, 35 l., — in Alojzija Trdina, šivilja, 14 l., oba za kozami.

7. maja. Miha Jevnikar, dninar, 32 l., za oslabiljenjem.

8. maja. Viljemina Pany, otrok voditelja kurjačnice, 11 mes., za pljučnim oslabiljenjem. — Janez Milavec, mizar, 72 l., za srčno vodenico. — Leopoldina Haug, zasebnica, 74 l., za mrtvoudom. — Janez Nagodè, pisar, 40 l., za posušenjem grla.

9. maja. Matilda Jak, uradniška hči, 25 l., za srčnim oslabiljenjem. — Antonija Potočnik, otrok železničarja, 5 l., za prisadom. — Feliks Kretič, pomočnik sobnega malarja, 34 l., za mrtvoudom.

10. maja. Jože Degasper, mizar, 41 l., v posilni delavnici, za pljučnico.

Eksekutivne dražbe.

15. maja. 3. Jan. Grašic-ovo iz Primskovega (2427 gl.) v Kranju. — 3. Mat. Zadel-ovo iz Zagorja (710 gl.), — 3. Jan. Frank-ovo (1020 gl.), — 2. Jož. Rojc-ovo iz Vrbič (800 gl.), vse v Bistrici. — 2. R. Kordič-ovo iz Bojanjcev (48 gl. 10 kr.) v Črnomlju. — 2. Fr. Gril-ovo iz Sp. Semena v Bistrici. — 2. Jan. Zakrajšek-ovo iz Vél. Blok (1515 gl.) v Ložu. — 2. Jan. Zakrajšek-ovo (mlajšega) iz Vrhneke (3600 gl.) v Ložu. — 2. Mart. Butina-vo iz Banjeloke v Kočevji. — 2. Lor. Terme-vo iz Jelenka (719 gl.) na Brdu. — 2. Mart. Pirman-ovo iz Pirmanj (1160 gl.) v Ložu. — 2. Jur. Mušec-ovo iz Dragatuša (470 gl.) v Črnomlju. — 1. Jan. Ogrizek-ovo iz Preval (400 gl.) v Senožečah. — 1. Fr. Strniša-vo (1060 gl.), — 1. Jož. Hočevlar-ovo iz Pristave (1765 gl.), obe v Novomestu.

16. maja. 3. Jož. Herbst-ovo iz Seč (631 gl.) v Kočevju. — 3. Jern. Rant-ovo iz Sp. Zdobrave (741 gl.) v Ljubljani. — 3. Mat. Malešič-ovo iz Radoviča (2260 gl.) v Metliki. — 2. Posestvo občine Ubeljske (6440 gl.) v Senožečah. — 2. Iv. Vovk-ovo (1660 gl.) v Ipavi. — 1. Jan. Mežik-ovo iz Rateč (4315 gl.) v Kranjski gori. — 1. Jan. Orel-ovo (450 gl.) v Ipavi.

Denarstvene cene.

9. maja.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.05	69.15
5% renta v srebru	74.20	74.30
Srečke (lozi) 1854. l.	97.50	98.—
„ 1860. l. celi.	105.—	105.50
„ 1860. l. petinke	109.50	110.50
Premijski listi 1864. l.	135.—	135.50
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—
Ogerske po 5%	74.50	75.—
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	76.25
Sedmogradske po 5%	70.75	71.25
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	983	995
Unionske banke	100.75	101.—
Kreditne akcije	215.75	216.—
Nižoavstr. eskomptne družbe	850.—	860.—
Anglo-avstr. banke	132.50	133.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	157.75	158.25
Tržaške „ 100 „ k. d.	—	—
„ 50 „ „ „	53.50	—
Budenske „ 40 gld. a. v.	—	24.00
Salmove „ 40 „ „ „	31.75	32.25
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	23.50	21.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	—	27.50
St. Genois „ 40 „ „ „	—	24.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	19.—	20.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	—	21.75
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.38	5.40
Napoleonsd'or	8.97 1/2	8.98
Srebro	106.20	106.40

Telegrafične denarne cene

11. maja.

Papirna renta 69.05. — Srebrna renta 74.20. — 1860letno državno posojilo 105.25. — Bankine akcije 987 — Kreditne akcije 216.—. — Londer: 111.85. — Srebro 106.30. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.97.

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	M e r n i k						
	Pšenice	Rži	Ječmena	Ovsa	Turčice	Ajde	Soršice
v Ljubljani	3.60	2.40	2.10	1.30	2.60	2.40	2.50
v Kranju	—	—	—	—	—	—	—
v Loki	—	—	—	—	—	—	—
v Novomestu	4.40	3.00	2.30	1.25	2.50	2.20	3.10
v Sodražici	4.30	—	2.30	1.20	2.70	—	2.30
v Mariboru	3.75	2.70	2.35	1.35	2.65	2.05	2.50
v Ptuj	3.63	2.55	2.25	1.45	2.63	2.10	2.43
v Celju	4.00	2.25	2.00	1.20	2.60	2.40	2.00
v Celovcu	3.71	2.57	2.85	1.45	2.64	2.45	—
v Trstu	3.80	2.60	—	—	2.50	—	—
v Zagrebu	—	—	—	—	—	—	—
v Sisku	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	3.75	2.55	2.05	1.43	2.60	2.15	—
na Dunaju	3.95	2.60	2.38	1.55	2.55	—	—
v Peštu	4.07	2.71	2.20	1.38	2.41	—	—

Tržna cena:

Reči	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranju	v Loki	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.50	0.48	0.50	0.50	0.45	—	—	—
Špeha „	0.38	0.38	—	—	0.48	0.38	0.40	0.40
Leče mernik	3.00	3.00	—	—	—	—	—	—
Krompirja „	1.20	1.15	2.75	—	1.00	1.20	1.00	1.05
Fižola „	3.10	3.00	—	—	3.00	—	—	—
Sena cent	1.10	1.20	1.40	1.00	1.00	1.50	1.10	2.00
Sem. detelja „	—	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	—	—	—	—	—	—	—	—
Govedinefant	0.30	0.30	—	—	—	0.31	0.30	0.30
Teletine „	0.31	0.30	—	—	—	0.30	0.32	0.30
Jaje za 10 kr.	7	8	8	—	8	—	—	—

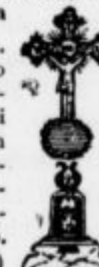
V Trstu: Olje dalmatinsko po 30, najboljša po 40—46 gld., sladkor 20—21 gld., kava Riv. 63—72 gld., rajž 10—13 gld., rozine 13—16 gld. cent. Zaboječak pomeranč 2.50 do 7 gld., limon 6—9 gld.

Najlepši, najcenejši
iz železa vlti
spominjki
(monumenti),
krizi za altare in veliki
krizi za pokopališča,

izgotovljeni z najstanovitnejšimi, najbolj finimi barvami, s pravim, najbolj finim zlatom krasno pozlačeni (kakor jih sicer nikjer ne znajo delati), so — kakor že čez 20 let — še vedno na zbir v velikanški množini in različnosti ter po najnižji že trdno določeni ceni, ravno tako tudi c. k. priv. z železa vlti podlage (stala — mesto kamenitih) edino le pri

C. M. Pobisch-u,
mešč. trgovcu z železjem in lastniku privilegije
na Dunaji (Wien, Währingstrasse Nr. 7 in
njegovih zalogi križev (auf der Schmelz) na-
sproti vходу pokopališča

in se pošiljajo na vse kraje. Grobni napisi se izvršujejo čisto po želji p. n. naročevalcev ali z zlato pisavo ali pa z izbuknjeno vlitimi in pozlačenimi črkami, kar najhitreje mogoče. Obrisi in zapisi cene se, ako jih kdo zahteva, brez odloga pošljejo.
(9—10)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.